

F. BENKOVIĆ, *Žrtva Ifigenijina*, Dvorac Pommersfelden u Njemačkoj

Sebastijan). Ta se djela ističu izrazitim osobnim crtama, a posebno nervoznim potezima kista koji odaju utjecaj Magnasca. Snažni kolorizam, mistični ugođaji i produhovljenost likova karakteriziraju oltarnu sliku

I. BENKOVIĆ,
*Djevojka u
naslonjaču*

u Borgo S. Giacomo, dok oltarnu sliku u Veneciji odlikuju dramatska osvjetljenja i tamna smeđe-maslinasta skala. God. 1733. imenovan je dvorskim slikarom F. Carla von Schönborna — biskupa Bamberg i Würzburga. Za kapelu Rezidencije u Würzburgu naslikao je oltarne slike *Uznesenje Bl. Djevice Marije* i *Arhadeo Mihovil* (koje će poslije zamijeniti Tiepolovi radovi), a za samu Rezidenciju kompozicije *Mojsije i Aron pred faraonom*, *Jakov i Rahela*, *Žrtva Jeftina* i *Salamunov sud* (nestale). Sačuvane fotografije otkrivaju u njima nove sastavnice Benkovićeve slikarstva, širok arhitektonski okvir, diskretnije svjetlosne kontraste, difuznija osvjetljenja i melodramatske naglaske. U tomu razdoblju slikari austr. i susjednih zemalja upoznavaju Benkovićevo slikarstvo koje im je »nordijskom« komponentom bilo blisko, a svojom mletačko-bolonjsko-lombardskom sintezom otvaralo nove mogućnosti boje i upotrebe svjetla (P. Troger, F. A. Maulpertsch, F. K. Pálko). Pred kraj života povlači se u dvorac porodice Attems u Gorici gdje i umire. Oko Benkovićeve života, a osobito oko njegova kasnog opusa postoji još niz otvorenih pitanja. Njegovo slikarstvo ostalo je dugo vremena neshvaćeno i tek je novija povijest umjetnosti uočila njegove prave vrijednosti. Danas se smatra umjetnikom izrazite izvornosti i izvanrednom pojavom u slikarstvu tal. settecenta.

LIT.: R. Pallucchini, Federico Bencovich, Rivista d'arte (Rim), 1930, 3. — *Isti*, Contributo alla biografia di Federico Bencovich, Atti del Reale Istituto veneto di scienze, lettere ed arti, 93, Venezia 1933—34. — *Isti*, Profilo di Federico Bencovich, La critica d'arte (Firenze), 1936. — F. Wittgens, Un nuovo dipinto di Federico Bencovich, ibid., 1938. — K. Prijatelj, Federico Benković, Zagreb 1952. — C. Fisković, Tragom Federika Benkovića, Anali—Dubrovnik, 1954. — G. Gamulin, Za Federika Benkovića, Peristil, 1961, 5. — T. Ionesco, Tre dipinti del Bencovich al Museo Brukenthal di Sibiu, Arte veneta, 1966. — R. Pallucchini, Postilla al Bencovich, ibid. — M. Gregori, Un dipinto del Bencovich a Crema, Paragone (Milano), 1977, 323. — K. Prijatelj, Novi podaci o našim baroknim »schiavonima«, Bulletin JAZU, 1981, 1. — *Isti*, Otkriće značajnog Benkovićeve djela u Francuskoj, ibid., 1983, 1. — P. O. Krückman, Federico Bencovich 1677—1753, Hildesheim 1988. — A. Brajder, Tragom Benkovićeve slika u dvorcu Pommersfeldenu, Peristil, 1991, 34. — R. Tomić, Novi podaci o Federiku Benkoviću, Kolo, 1992, 4. K. Plj.

BENKOVIĆ, Ivan, slikar (Rečica kraj Karlovca, 12. IV. 1886 — Chicago, SAD, 23. X. 1918). Gimnaziju završio u Karlovcu, a Višu školu za umjetnost i umjetni obrt 1911. u Zagrebu (B. Čikoš-Sesija, M. Cl. Crnčić). Iste godine nastavlja studij na Akademiji u Beču, sljedeće godine u Parizu, a potom odlazi u Ameriku. Preporukom N. Tesle zapošljava se u New Yorku kao ilustrator novina »Hrvatski svijet«, a u Chicagu ilustrira tjednik

»Extension Magazine«. Radio je spomenice, plakete, ambleme i diplome pod pseudonimom *Bankow*. Uz ilustracije i karikature radi linoreze, gvaševe, portrete, pjezaže i vedute New Yorka, Bridgeporta i Chicaga (*Crvene kadulje, Pristanište u Chicagu, Močvara*). Njegova su rana djela pod utjecajem impresionizma a kasnija pod utjecajem Jugendstila. Radove iz Pariza (drvorezi, crteži tušem) i pejzaže iz Zagreba i okolice Samobora izlaže na jedinoj samostalnoj izložbi u Zagrebu 1912. Memorijalna izložba priredena mu je u Samoboru (1968–69).

LIT.: K. Strajnić, Kolektivna izložba Ivana Benkovića, Hrvatski pokret, 1912, 242. — Pola vijeka hrvatske umjetnosti (katalog), Zagreb 1938. — V. Maleković, Memorijalna izložba ulja, pastela, akvarela i grafike Ivana Benkovića, Vjesnik, 14. I. 1969. B. Šu.

BENKOVIĆ, Mato, slikar (Ostrošinci kraj Našica, 18. IX. 1914 — Zagreb, 20. VI. 1981). Završio Akademiju u Zagrebu 1948. Bio je profesor pisma na Akademiji likovnih i Akademiji primijenjenih umjetnosti u Zagrebu. Od 1955–76. predaje na Školi primijenjene umjetnosti u Zagrebu. Izlaže od 1947. Slika u realističkoj maniri; izraz mu je sažet i jednostavan (*Otac i dijete*, 1952; *U sobi*, 1953; *Pradjed slavonskih hrastova*, 1976; *Stablo*, 1977). Ilustrirao je knjige i postavljao izložbe (od 1937. u suradnji s Lj. Babićem) te opremao plakate. Monografsku izložbu priredio u Osijeku 1979, samostalnu u Zagrebu 1980.

BIBL.: *Pismo: historija, estetika i metodika I*, Zagreb 1963.

LIT.: M. Baričević, Mato Benković (katalog), Zagreb 1980.

Ma. B.

BENNDORF, Otto, arheolog (Greiz, Njemačka, 13. IX. 1838 — Beč, 2. I. 1907). Profesor arheologije u Zürichu, Münchenu, Pragu i Beču. Kao profesor bečkog sveučilišta odgojio je više naših istaknutih arheologa (Bulić, Brunšmid, Abramić, Hoffiller). Od 1898. vodio je Austrijski arheološki institut (iskapanje u Efazu) a u Balkanskoj komisiji bečke akademije počeo je izdavati *Schriften der Balkankommission*, gdje su objavljene studije o povijesti i topografiji naših krajeva (Narona, nalazi iz Like) u rim. doba.

LIT.: V. Hoffiller, Otto Benndorf, VJHAD, 1906–07. — F. Bulić, Necrologo (Ottone Benndorf), Bullettino ASD, 1907. R.

BENVENUTI, Angelo, povjesničar (Zadar, 20. VI. 1895 — Udine, 25. III. 1979). Proučavao fortifikacijsku arhitekturu u Dalmaciji (kašteli u Vrpolju, Brodarici, Ljubaču, Vrani, Zemuniku, zidine Zadra). Obradio je povijest Zadra 1409–1918. s podacima o djelovanju umjetnika.

BIBL.: *Zara nella cinta delle sue fortificazioni*, Milano 1940; *Storia di Zara dal 1409. al 1797*, Milano 1944; *Storia di Zara dal 1797. al 1918*, Milano 1951.

BERAKOVIĆ, Dragan, slikar (Oprisavci kraj Slavonskog Broda, 2. XI. 1902 — Zagreb, 16. II. 1972). Studirao je u Beču, Zagrebu, Berlinu i Beogradu. Boravio u Parizu (1924–25), radio u ateljeu A. Lhôtea i izlagao u »Jesenjem salonu« 1926. Nakon povratka iz Pariza živi u Subotici, zatim u Beogradu gdje je jedan od osnivača »Salona nezavisnih« (1937). Od 1945. predavao na Akademiji u Zagrebu. Slikao pejzaže, mrtve prirode, portrete

BERAM, reljef Sv. Martina u crkvi Sv. Martina

i kompozicije sa socijalnim motivima (*Kruh*). Od svijetle palete ranijih godina prelazi na tamniji kolorit i čvršće modeliranje oblika.

LIT.: Đ. Popović, Beogradsko slikarstvo i vajarstvo 1920–1930, Lik, 1951, 4. — M. Peić, Dragan Beraković, Vjesnik, 18. II. 1972. — Isti, Slikar iz Oprisavaca. U povodu smrti Dragana Berakovića, Glas Slavonije, 26. II. 1972. O. Šr.

BERAM, gradić u Istri, nastao na mjestu pretpov. ilirske gradine (brončanodobni nalazi, ilir. nekropola sa 172 grobne žare u polju podno grada). Srednjovj. naselje bilo je opasano zidom i branjeno četverokutnom kulom. Župna crkva Sv. Martina iz 1431 (glag. natpis u krstionici), poč. XIX. st. proširena je još jednim brodom. Na zidovima, trijumfalnom luku i na svodu kasnogotičkoga svetišta su gotičke zidne slike (XV. st.), rad anonimnoga furlanskog majstora. U crkvi je i kameni kasnogotički reljef s likom Sv. Martina i oltarna slika C. Medovića. Crkva ima i srebrne predmete i misno ruho (XV–XVII. st.). Više iluminiranih glag. rukopisa (XIV–XV. st.) podrijetlom iz Berma čuva se u Narodnoj i univerzitetskoj knjižnici u Ljubljani. — Na groblju, SI od Berma, nalazi se crkva Sv. Marije na Škrilinama. To je gotička građevina čije svetište ima istu širinu kao i lađa. U XVIII. st. pred pročeljem je prigrađen trijem (lopica), gotički je svod u svetištu uklonjen a glavni brod natkriven drvenim tabulatom, probijeni su prozori na bočnim stijenama svetišta i na pročelju crkve (pritom je uništen i oštećen dio fresaka). Kasnogotičke zidne slike s prizorima iz Marijina i Isusova života prekrivaju 46 oslikanih polja. Slikao ih je 1474.

BERAM, raspored zidnih slika u crkvi Sv. Marije na Škrilinama: 1. dvije svetice, 2. biljni ornament, 3. Rođenje Marijino, 4. Sv. Ivan Evanđelist i Sv. Florijan, 5. kralj David, 6. starozavjetni prorok, 7. Sv. Uršula, 8. Sv. Katarina, 9. Prikazanje Marijino, 10. Krštenje Kristovo, 11. Zaruke Marijine, 12. Isus raspravlja sa svećenicima u hramu, 13. Navještenje, 14. Sv. Mihovil, 15. natpis o dovršenju zidnih slika, 16. biljni ornament, 17. groteska, 18. Pohodjenje, 19. Sv. Sebastijan, 20. Rođenje Kristovo, 21. Bijeg u Egipat, 22. Prikazanje u hramu, 23. Pokolj nevine dječice, 24. Adam i Eva, 25. Mrtvački ples, 26. Veronikin rubac, 27. Kolo sreće, 28. Poklonstvo Triju kraljeva, 29. Napastovanje u pustinji, 30. Sv. Apolonija, 31. Sv. Martin, 32. Sv. Juraj, 33. Ulazak u Jeruzalem, 34. Maslinska gora, 35. austrijski grbovi, 36. Sv. Grgur papa, 37. Sv. Jeronim, 38. Sv. Augustin, 39. Sv. Ambrozije, 40. biljni ornament, 41. Posljednja večera, 42. Judin poljubac, 43. Sv. Stjepan, 44. Danijel, Mojsije i Ilija

